

Barneverntjenesten i Kongsvinger kommune

Rapport – 9.8. 2018

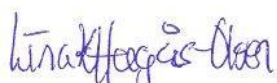
1 Forord

Denne rapporten er et resultat av forvaltningsrevisjonsprosjekt: Barnevern i Kongsvinger kommune. Rapportutkastet har blitt verifisert av ansatte i kommunenes administrasjon, og rapporten er sendt på høring til rådmann. Rådmannen høringsuttalelse fremkommer av rapporten. Rapporten, som utgjør prosjektets sluttprodukt, avleveres herved til revisjonens oppdragsgiver, kontrollutvalget i Kongsvinger kommune.

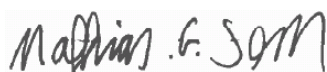
Utøvende forvaltningsrevisor Mathias Grendahl Sem har ført rapporten i pennen. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Lina Kristin Høgås-Olsen har medvirket under intervjuer, møter og utført kvalitetssikring av arbeidet.

Revisjonen ønsker å takke kommunens administrasjon for nødvending tilrettelegging og bistand i prosjektforløpet. Vi vil også takke de ansatte i kommunens administrasjon som vi har gjennomført intervjuer med. Intervjuene ble gjennomført med åpenhet rundt temaene som ble tatt opp.

Kongsvinger, den 9. august 2018

Lina Kristin Høgås-Olsen

Mathias Grendahl Sem

Innholdsfortegnelse

1	FORORD	2
2	SAMMENDRAG	6
3	BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	8
4	FORMÅL	10
5	AKTUALITET	10
5.1	BARNEVERNET I TALL	10
5.2	BARNEVERNET I KONGSVINGER	10
6	AVGRENSNINGER	12
7	METODE FOR REVISJONEN	12
8	PROBLEMSTILLING 1	14
8.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	14
8.2	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 1	14
8.3	FUNN	14
8.3.1	INTERNE RUTINER	14
8.3.2	FRA INTERVJUER	15
8.3.3	STATISTIKK	16
8.4	REVISORS VURDERING	17
9	PROBLEMSTILLING 2	18
9.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	18
9.2	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 2	19
9.3	FUNN	19
9.3.1	FRA INTERVJUER	19
9.3.2	FRA MAPPEGJENNOMGANG	19
9.4	REVISORS VURDERING	21
10	PROBLEMSTILLING 3	22
10.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	22
10.2	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 3	23
10.3	FUNN	23
10.3.1	INTERNE RUTINER	23
10.3.2	STATISTIKK	24
10.4	REVISORS VURDERING	26

11	PROBLEMSTILLING 4	27
11.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	27
11.2	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 4	28
11.3	FUNN	28
11.3.1	FRA INTERVJUER	28
11.4	REVISORS VURDERING	29
12	ANNET KONTROLLUTVALGET ØNSKET SVAR OM.	30
12.1	SYKEFRAVÆR, TURNOVER, KOMPETANSE OG ØKONOMI	30
12.1.1	SYKEFRAVÆR OG ARBEIDSMILJØ	30
12.1.2	TURNOVER	30
12.1.3	KOMPETANSE	31
12.1.4	ØKONOMI	32
12.2	BEHANDLING AV SAKER I FYLKESNEMNDA	33
13	KONKLUSJON	34
14	ANBEFALINGER	34
15	RÅDMANNENS HØRINGSUTTAELSE	35
16	REFERANSER	36
17	VEDLEGG A: UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER	37
	OM UTLEDNINGEN AV REVISJONSKRITERIER	37
	BAKGRUNN	37
	UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER	37
	UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 1	38
	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 1	39
	UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 2	39
	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 2	40
	UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 3	41
	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 3	42
	UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 4	43
	REVISJONSKRITERIER FOR PROBLEMSTILLING 4	43
	REFERANSER	44

2 Sammendrag

Rapporten har tatt for seg Kongsvinger barneverntjeneste med utgangspunkt i fire problemstillinger omhandlende regeletterlevelse, bruk av sakkyndige og vedtakasoppfølging. Det er i tillegg beskrevet to andre områder som kontrollutvalget ønsket ytterligere informasjon om. Problemstillingene som rapporten har besvart er følgende:

1. *Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen?*
2. *Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak?*
3. *Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?*
  - a. *Omfang av bekymringsmeldinger og undersøkelser*
  - b. *Barnevernets vurderinger i henlagte bekymringsmeldinger*
  - c. *Barnevernets vurderinger i henlagte undersøkelser*
4. *I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten?*

Problemstilling nummer 1 har tatt for seg om barneverntjenestens saksbehandlingstid er i samsvar med sentrale bestemmelser i lovverket og om det er etablert systemer for kvalitetssikring av saksbehandlingsrutinene. Rapportens funn er at tjenesten nå har kontroll på de aktuelle tidsfrister. Antall brud målt i prosent har gått ned fra 15,5 i 2016 til 1,7 i 2017 og til nå i 2018 på 0. For å sikre at tjenesten også i fremtiden holder seg innfor fristene er det etablert egne interne rutiner og prosedyrer for hvordan god saksbehandling skal foregå. Internkontroll blir blant annet utført ved gjennomgang av skriftlige sjekklister.

Problemstilling nummer 2 tar for seg om det er samsvar mellom de fattede vedtak og utførte tiltak. Rapporten viser at i det tilfeldige utplukket saker som ble brukt som datagrunnlag kun i ett av tretti sjekkede saker er funnet avvik mellom vedtak og tiltak. Dette kan tyde på at vedtak blir fulgt opp gjennom tiltak. Tiltaksplaner var stort sett på plass, men det er mangelfullt dokumenter/gjennomført evalueringer av de iverksatte tiltak.

Problemstilling nummer 3 omhandler håndteringen av bekymringsmeldinger. Tjenesten har egen rutine om hvordan bekymringsmeldinger skal behandles, der det er lederteamet som fordeler innkomne meldinger. Som vi så under problemstilling 1, er de tidsfrister som er knyttet til behandlingstid opprettholdt. Antall meldinger er svakt synkende, og det henlegges en litt større andel nå enn tidligere.

Problemstilling nummer 4 har tatt opp bruken av sakkyndige. Barneverntjenesten har i 2017 og til nå 2018 benyttet sakkyndige til å levere 5 utredninger. For 2016 er tallet mer usikkert, og tjenesten mangler en samlet oversikt over sin bruk. Det anslås en begrenset bruk også for 2016. Valg av sakkyndige foregår fra den forhåndsgodkjente listen og det etterstrebes ikke å bruke samme sakkyndig for ofte.

Rapportens funn kan konkluderes med at mye nå ser ut til å være i orden i tjenesten. Revisjonen har utført sin forvaltningsrevisjon tre år etter at tjenesten hadde store sammensatte utfordringer og de årene ser ut til å være brukt godt. På flere av de reviderte områdene er det en tydelig positiv utvikling i tidsperioden. Dette gjelder blant annet innen overholdelse av frister, bruken av maler, økonomi og turnover.

Arbeidet er ikke ferdigstilt, noe som gjenspeiler seg i revisjonens anbefalinger. Både på gjennomføring/dokumentasjonen av evaluering av tiltaksplaner og på rutiner rundt oversikt over sakkyndig bruk har tjenesten områder som de kan bli bedre.

Anbefalinger

Basert på det beskrevne datagrunnlaget og revisors vurderinger er det knyttet følgende anbefalinger:

- Barneverntjenesten kan vurdere å sikre at permene for internkontroll har likt innhold
- Det bør sikres minst kvartalsvis evaluering av alle tiltaksplaner.
- Det bør sikres bedre rutiner rundt dokumentasjonen av evaluering av tiltaksplaner
- Barneverntjenesten bør sikre seg bedre oversikt over bruken av sakkyndige
- I oversikten bør det komme klart frem hvem som er brukt og når de ble brukt.

3 Bakgrunn for prosjektet

I henhold til forskrift om kontrollutvalg av 15. juni 2004, skal kontrollutvalget påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i forskriften.

Kontrollutvalget i Kongsvinger kommune fattet i møte 23. mai 2017 vedtak om oppstart av et forvaltningsrevisjonsprosjekt knyttet til barneverntjenesten. Prosjektet fikk da følgende problemstillinger:

1. *Har barneverntjenesten tilstrekkelige ressurser, bemanning og kompetanse, herunder:*
  - a. *Turnover og kontinuitet*
  - b. *Jobbmiljø osv*
  - c. *Sykefravær*
  - d. *Økonomi, overskridelser*
2. *Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen?*
3. *Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak?*
4. *Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?*
  - a. *Omfang av bekymringsmeldinger og undersøkelser*
  - b. *Barnevernets vurderinger i henlagte bekymringsmeldinger*
  - c. *Barnevernets vurderinger i henlagte undersøkelser*
5. *I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten?*
6. *Er barnevernets vurderinger i fremlagte saker med krav om omsorgsoverdragelse tilfredsstillende?*
  - a. *Kriterier for å fremme saker med krav om omsorgsovertakelse til fylkesnemnda?*
  - b. *Omfanget av saker med krav om omsorgsovertakelse fremlagt for fylkesnemnda*
  - c. *Omfanget av slike saker som ikke tas til følge i fylkesnemnda*
  - d. *Omfang av klagesaker*

Det ble videre i kontrollutvalgets møte den 28.11.2017 besluttet å kutte noe ned på antallet problemstillinger for å gjøre prosjektet mer oversiktlig. Endelig vedtak ble da at revisjonen skal gå videre med problemstilling nummer 2,3,4 og 5. Problemstillingene 1 og 6 vil bli tatt med i rapporten

som en del av bakgrunnsinformasjonen. Prosjektet vil med dette arbeide ut ifra følgende fire problemstillinger:

5. *Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen?*
6. *Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak?*
7. *Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?*
  - a. *Omfang av bekymringsmeldinger og undersøkelser*
  - b. *Barnevernets vurderinger i henlagte bekymringsmeldinger*
  - c. *Barnevernets vurderinger i henlagte undersøkelser*
8. *I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten?*

4 Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke om kommunens barneverntjeneste følger et utvalg av de regler og forskrifter som er relevante for fagområdet, samt å se på hvilke rutiner tjenesten har for å sikre opprettholdelse av disse reglene.

5 Aktualitet

Ansvar og oppgavefordelingen for barnevern i Norge, deles mellom staten og kommunene. Statens ansvar er delt mellom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Barne-, ungdoms- og familieetaten (BUFETAT), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR), Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, helsetilsynet og fylkesmann.

BUFETAT styres av BUFDIR og består av fem regionale barnevernsmyndigheter. BUFETAT er den delen av det statlige barnevernet som arbeider tettest opp mot det kommunale barnevernet. Etaten har blant annet ansvar for å gi barn og unge et alternativt botilbud i de tilfeller der de ikke lenger kan bo hjemme. Dette gjørers i samarbeid med kommunene. De har også ansvaret for blant annet å rekruttere fosterhjem, tilby statlige hjelpetiltak i hjemmet og å tilby statlig familie og beredskapshjem.

Det kommunale barnevernet har ansvaret for at alle barn som oppholder seg i kommunen og som har behov for bistand fra barnevernet, mottar dette. Det kommunale barnevernet har ved lov ansvar for å utføre de oppgaver som loven ikke har tillagt det statlige barnevernet. Dette innebærer blant annet hjelpetiltak i hjemmet, ansvar for det forebyggende arbeidet, treffe vedtak om tiltak, oppnevne tilsynsførere for barn i fosterhjem, godkjenne fosterhjem for det enkelte barn og å forberede saker for fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker.

5.1 Barnevernet i tall

Det har vært en stadig økning av barn og unge som har fått hjelp fra barnevernet, men økningen har i de siste årene stabilisert seg. I 2016 var det i overkant av 54 000 barn og unge som fikk hjelp av barnevernet. For flertallet av de som er i kontakt med barnevernet, er det tilstrekkelig med hjelpetiltak i hjemmet. Noen nøkkeltall på landsbasis er 55 697 barn med barnevernstiltak i 2017¹. Av disse er 45 528 hjelpetiltak, mens 10 169 er omsorgstiltak. I løpet av 2017 ble det innrapportert 59 580 meldinger til barnevernet, noe som førte til 48 732 startede undersøkelser.

5.2 Barnevernet i Kongsvinger

Barneverntjenesten i Kongsvinger hadde tilbake i 2015 store sammensatte utfordringer. Utfordringene omhandlet økonomiske, organisatoriske og faglige aspekter. Fylkesmannen påpekte at tjenesten ikke holdt faglig nivå, basert på et stort antall klager der konklusjonen var mangelfull oppfølging fra kommunens side, samt mange fristoverskridelser. Kostandene var drevet opp, blant annet som følge av mye overtidsbruk, høyt forbruk av konsulenter og mange plasseringer av barn i beredskap- og fosterhjem. Arbeidsmiljøet var dårlig, det var høyt sykefravær og stor turn-over.

Kommunen tok grep og gjennomførte en omorganisering i tjenesten, med blant annet ansettelse av en dedikert leder som ikke skulle ha egne saker. Tjenesten ble videre delt inn i tre team, med hver sin teamleder som deler tiden sin 50/50 mellom saksbehandling og ledelse. Teamene er følgende:

¹ Siste tilgjengelige tall, per 29.6.2018. Hentet fra <https://www.ssb.no/barneverng>

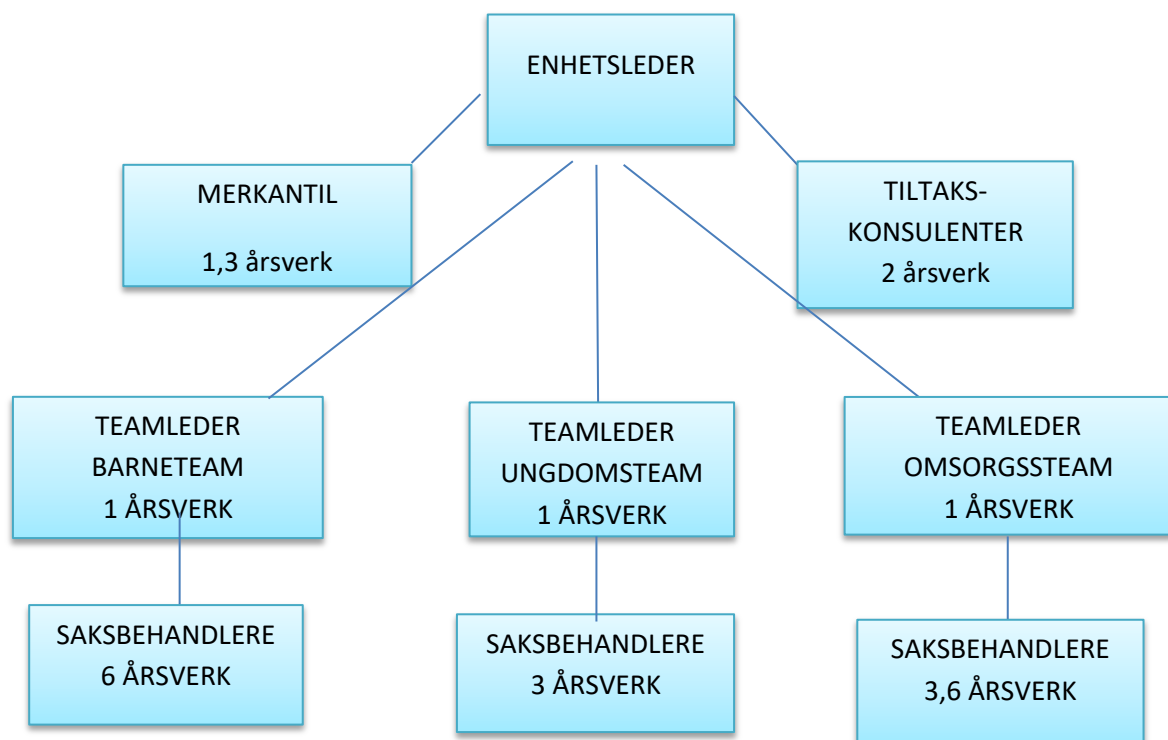
- Barneteam for barn mellom 0-12/13² år. Har 7 saksbehandlere
- Ungdomsteam for barn mellom 12/13- 18 år. Har 3 saksbehandlere
- Omsorg-etterverns team. Barn mellom 18-23 år og barn som kommunen har omsorgen for. Har 4 saksbehandlere.

Teamstrukturen fører med seg en økt spesialisering av oppgavene, økt samarbeid og gjensidig læring innad i teamene. Lederstrukturen med en enhetsleder og teamledere fører med seg en bedre styring av tjenesten og et mer naturlig hierarki der leder ikke skal blande seg opp i oppgaver som naturlig faller under teamleders område. Saksbehandlere skal også oppsøke sin teamleder med spørsmål i saker som naturlig faller under vedkommens område.

Andre grep som ble tatt for å møte de problemene som tjenesten hadde var blant annet at det ikke lenger skulle brukes konsulenter. Tidligere var bruken av konsulenter høy, og de ble benyttet til vanlige driftsoppgaver.

Tjenesten har totalt 23 årsverk fordelt på 24 ansatte. Dette inkluderer 1,3 årsverk til merkantile tjenester fordelt på en 40 % og en 90 % stilling. 4 av stillingene er betalt av fylkesmannen gjennom skjønnsmidler. Dette er årlige tildelinger, som nettopp har blitt videreført for ett år fra 27.4.2018. Tjenesten er organisatorisk tilhørende under service og forvaltning.

Figur 1. Organisasjonskart³

² Øvre aldersgrense kan variere avhengig av arbeidspresset på de forskjellige team.

³ Tjenesten har nylig ansatt 3 nye medarbeidere så organisasjonskartet er ikke oppdatert.

6 Avgrensninger

Revisjonen har avgrenset utplukket av datamaterialet til perioden mellom 1.1.2016 og til dags dato. Grunnlaget for dette er at det ble gjennomført en større organisatorisk endring innen barneverntjenesten i perioden høst 2015-vår 2016.

7 Metode for revisjonen

Datamaterialet til rapporten er innhentet gjennom bruk av følgende metoder:

- Dokumentstudier
- Dybdeintervju

De benyttede metodene befinner seg alle under den grenen av samfunnsvitenskapelige metoder som heter kvalitative metoder. I de kvalitative metoder er det, kort forklart, et fokus på å opparbeide seg mye data om et lite utvalg, mens det i kvantitative metoder et fokus på lite data, men et stort utvalg. Det er problemstillingene som avgjør hvilken metode man bør velge. I denne forvaltningsrevisjonen var det et ønsket å finne informasjon på en begrenset del av Kongsvinger kommunens administrasjon og det var da naturlig for revisor å benytte seg av kvalitative metoder.

Dokumentstudier

Dokumentstudier er ikke-påtrengende metoder. Det vil si at det ikke involverer informanter. Metoden brukes til å studere eksisterende materiale, og er mye brukt for anskaffelse av bakgrunnsinformasjon. Det er innhentet rutinebeskrivelser for barneverntjenesten, saksfremlegg fremlegg til kommunestyre og foretatt en mappegjennomgang av et tilfeldig utplukk av saker. For statistikk er det innhentet tall fra KOSTRA og fylkesmannen i Hedmark.

Dybdeintervjuer

I et dybdeintervju er målet å skape en intervjusituasjon som ligner på en fri samtale. Informanten blir oppfordret til å snakke fritt rundt et forhåndsbestemt tema. God tid til intervjuet og en lite rigid intervjuguide er nyttig for å få et maksimalt utbytte av denne typen intervjuer. I arbeidet med rapporten er det foretatt 3 intervjuer med teamledere i tillegg til oppstartsmøte og verifiseringsmøte.

Reliabilitet og validitet

Reliabilitet sier noe om dataenes pålitelighet, det vil si i hvor stor grad resultatene fra en målemetode blir påvirket av tilfeldigheter, eller hvor sikkert og presist vi måler det vi faktisk søker å måle. Betegnelsen sikter til nøyaktigheten i de ulike operasjonene i denne prosessen, herunder utformingen av undersøkelsesopplegget og hvordan datainnsamlingen er blitt gjennomført. Høy reliabilitet betyr at uavhengige målinger skal gi et tilnærmet identisk resultat om en gjennomfører en identisk undersøkelse flere ganger.

Reliabilitet har en noe annen betydning for innsamling av de mer kvalitative data. Her er troverdighet en mer hensiktsmessig betegnelse. Troverdighet er knyttet opp mot, om undersøkelsen er utført på en tillitsvekkende måte. De kvalitative data i undersøkelsen er innhentet ved en grundig gjennomgang av dokumentasjonen og intervjuer av flere personer i kommunen. Etter vår oppfatning

er dataenes troverdighet høy da det har vært tydelig for intervjuobjektene hva datamaterialet skulle brukes til. De har i tillegg hatt muligheten til å verifisere referater fra intervjuene. Det kommer også klart frem i rapporten hva som er datagrunnlaget og hva som er revisors sine vurderinger. Dette virker styrkende på dataens reliabilitet.

Validitet sier noe om hvor treffende eller relevante dataene er for det vi har tenkt å undersøke. For en forvaltningsrevisjon referer begrepet til datamaterialets gyldighet i forhold til de problemstillinger som skal belyses, og forutsetter at det er samsvar mellom problemstillinger, revisjonskriterier, data og dataanalyse. En enkel vurdering av validitet tilsier, at den er tilfredsstillende dersom det er åpenbart at de innsamlede data er gode og treffende i forhold til undersøkelsens intensjoner.

I denne rapporten er det benyttet dokumentasjon som etter revisors vurderinger kommer fra troverdige og seriøse kilder. Informantene er valgt ut på grunnlag av deres faglige posisjon i barnverntjenesten. Med dette anser revisor at rapportens data tilfredsstillende kravene til validitet.

Henvisningen til krav om samsvar mellom revisjonskriterier og data, viser til det man i samfunnsvitenskapelig metode betegner som begrepsvaliditet eller definisjonsmessig validitet. Denne formen for validitet er knyttet til hvorvidt undersøkelsen måler det den har til hensikt å måle. En forutsetning for dette er at begrepene man bruker er klarlagt.

Etter revisors vurderinger er det i denne rapporten en lav grad av tvetydige begreper. Utledningene av revisjonskriterier viser at det som blir målt i rapporten blir målt opp mot autoritative kilder. Dette er, slik revisor ser det, med på å styrke rapportens begrepsvaliditet.

8 Problemstilling 1

Barneverntjenestens saksforberedelse er i stor grad styrt av reglene i forvaltningsloven og barnevernloven. Det stilles generelle forvaltningsrettslige krav som barneverntjenesten alltid må forholde seg til, og spesielle krav i saker hvor det skal fattes enkeltvedtak. Det er viktig for barneverntjenesten og privatpersoner som berøres av vedtakene å få avklart hvem som har partsrettigheter, da dette er av stor betydning for barneverntjenestens saksforberedelse.

Problemstilling 1:

Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen?

8.1 Bakgrunnsinformasjon

Den kommunale barneverntjenesten har en rekke lovpålagte tidsfrister som de må forholde seg til. Fylkesmannen er en instans som har tilsyn med overholdelsen av tidsfrister. For Kongsvinger barneverntjeneste ble det i 2016 utført tilsyn på grunnlag av til dels store overskridelser av tidsfristene der det i gjennomsnitt for året var brud i 15,5 % av sakene. Kommunen svarte opp fylkesmann med begrunnelser for hvorfor situasjonen var blitt slik og pekte blant annet på feilregistreringer i fagsystemet og manglende søknader om utvidet frist. Fylkesmannen godkjente forklaringen etter nærmere undersøkelser og pekte på at tjenesten hadde tatt grep med utvikling av nye rutiner og en bedre internkontroll. De påla kommunen ikke mulkt, men ville følge med utviklingen i situasjonen.

8.2 Revisjonskriterier for problemstilling 1

1. Barnevernet skal gå gjennom innkomne meldinger og vurdere om meldingene blir fulgt opp med undersøkelse senest en uke etter mottak.
2. En undersøkelse etter § 4-3 skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlige tilfelle kan fristen være seks måneder.
3. Vedtak skal være skriftlig og i tillegg skal bakgrunnen leveres sammen med vedtaket

8.3 Funn

Det vil her bli presentert datamaterialet som revisors vurderinger vil basere seg på. Datamaterialet er innhentet gjennom intervjuer med teamlederne og ved statistikk fra KOSTRA og fylkesmann.

8.3.1 Interne rutiner

Barneverntjenesten har hatt fokus på å få bukt på problemene med fristebrudd og å forbedre sine interne rutiner rundt saksbehandling. Det er laget en egen prosedyre for god saksbehandling. Målet med prosedyren er følgende: *«alle barn som kommer i kontakt med barneverntjenesten i Kongsvinger skal få rett hjelp til rett tid, og saksbehandlingen skal være i tråd med lovverk og god*

forvaltningspraksis». Prosedyren beskriver hvordan skriftlige henvendelser skal svarer opp, hva et svar skal inneholde og hva man må sjekke ved begjæringer om innsyn. Det blir videre tatt opp hvordan elektronisk saksmapper skal føres og hvordan internkontrollen skal gjennomføres.

Tjenesten gjennomførte en større revidering av sine rutiner, prosedyrer og maler i 2017 og har planlagt en ny gjennomgang for å sikre at alle er oppdaterte i henhold til det gjellende lovverk.

Barneverntjenesten har samlet sine sjekklister i to internkontrollpermer, en for barneteamet og en for ungdomsteamet. I permene ligger det sjekklister for frister, undersøkelser og tiltak. I permene for et av teamene ligger det i tillegg sjekklister for avslutting av tiltak og henlagte saker. Permene er en del av internkontrollsystemet til tjenesten og blir kontrollert av teamleder hver andre fredag. Det er samtidig satt av tid hver andre fredag for å holde permene oppdatert. Blir det oppdaget avvik så blir dette tatt opp på ledermøtene på mandager, og så eventuelt videre i teammøtene på onsdager.

Revisor utførte i forbindelse med mappegjennomgangen en enkel stikkprøvekontroll av barneverntjenestens sjekklister. Det ble tatt 10 stikkprøver fra hver perm, fordelt på de forskjellige sjekklisterne. Det ble undersøkt om den informasjonen som kom frem i sjekklister stemte overens med det som var registret i Familia. I alle 20 tilfeller var det lik informasjon i sjekklister og i saksbehandlingssystemet. Under gjennomgangen ble det oppdaget at det i den ene permene manglet nedskrevet status på en del saker under sjekklister «frister».

I forbindelse med mappegjennomgangen som er nærmere beskrevet i kapittel 9.3.2 sjekket revisor 30 enkeltvedtak opp mot de formelle krav som stilles til innhold. Alle vedtak som ble gjennomgått oppfylte lovens krav og hadde med begrunnelse, informasjon om klagemulighet og tydeliggjort hva som var vedtaket og når det trådte i kraft. I de fleste vedtak var det tatt med hva som var barnets mening i saken. I noen under egen overskrift, noe som gjorde det tydelig, i andre som et eget avsnitt. Forskjellen her skyldes en endring i malen som ble gjennomført i februar 2018. I den nå gjeldende malen ligger barnets vedtak som egen overskrift. Samtidig var det noe forskjell på om det ved vedtak om iverksetting av tiltak var ført som et kulepunkt inneholdende flere tiltak, eller om hvert tiltak fikk et eget kulepunkt. Enhetsleder opplyser om at vedtak som omhandler iverksetting av tiltak ikke skal skrives som et langt kulepunkt, men deles opp så det blir mer informativt.

8.3.2 Fra intervjuer

I forbindelse med intervjuene blir vi informert om hvordan saksbehandlingssystemet Familia fungerer. Familia er barneverntjenestens sitt fagsystem, og er det mest brukte fagsystemet innen barnevern i landet. I Familia er det lagt inn en rekke maler som saksbehandlere skal benytte under sitt arbeid. Malene vil sikre at formelle regelkrav blir oppfylt, eksempelvis for enkeltvedtak. Malen for enkeltvedtak oppfyller de krav som lovens stiller, med informasjon om bakgrunnen for vedtaket og informasjon om klagemulighet.

Teamlederen og enhetsleder har mulighet til å foreta kontroller gjennom Familia på frister og generell saksbehandling. Det er også lagt inn varsler som gir den enkelte saksbehandler beskjed når en frist nærmer seg. Det er kun enhetsleder og teamlederne som har mulighet for å slette den informasjon som er lagt inn i systemet. Hvis det forekommer feilregistreringer så må dette tas opp med leder, før det da eventuelt kan slettes.

8.3.3 Statistikk

Barneverntjenesten skal levere statistikk til fylkesmannen vedrørende frister. Som nevnt under 8.1 hadde tjenesten store problemer med overholdelse av frister i 2016, noen som gjenspeiles i tabellen under. Samtidig kommer det frem at de endrede rutine og den økte internkontrollen har hatt den ønskede effekten. Fristoverskridelser lå på 1,7 % i 2017 og til nå 0 % i 2018. Sammenligner vi med gjennomsnittet for Hedmark, så trakk Kongsvinger snittet opp i 2016, mens de for 2017 og til nå i 2018 ligger under snittet.

2. kvartal 2018 er rapportert inn til fylkesmannen, men en samlet oversikt er ikke ventet før i august. Tjenesten rapporterte inn at de ikke hadde noen brudd på frister, under forutsetning av at de får godkjent utvidelsen av to undersøkelser. Erfaringsmessig pleier dette å gå i orden.

Tabell 1. Resultat av fylkesmannens kontroll for frister.

Periode	Antall innsendte saker	Antall meldinger overskredet	Antall undersøkelser overskredet 3. mnd. frist	Antall saker påberopt utvidet frist	Beslutning om utvidet frist ikke godkjent	Antall saker overskredet 6 mnd. Frist	Totalt antall frist overskridelser	Overskridelse i % av totale antall saker
1.kvartal 2018	70	0	5	5	0	0	0	0
2017	239	1	3	9	0	1	4	1,7
2016	255	5	35	11	5	11	40	15,5

Tabell 2. Gjennomsnitt for Hedmark

Periode	Overskridelse i % av totale antall saker
1.kvartal 2018	3,5
2017	4
2016	9

8.4 Revisors vurdering

Kongsvinger barneverntjeneste har slik revisor vurderer det, tatt hensiktsmessige grep for å få orden på barneverntjenesten. Tjenesten var under skarpt oppsyn fra fylkesmann og måtte få plass rutiner og kvalitetssystemer, som sikret bedre kontroll med oppfølgingen av frister.

Statistikken viser at de grep som ble tatt var vellykkede, ettersom prosentandel saker som endte med fristbrudd, falt med 13,8 % på et år. Videre til det som kan se ut til å bli ingen brudd på de to første kvartal i 2018. For både frister for vurdering av innkomne meldinger og frister for gjennomføring av undersøkelser, ser rutinene ut til å holde.

Permene for internkontroll virker å være et nyttig hjelpemiddel for å holde oversikt med frister. Den avsatte tiden hver andre fredag, kan slik revisor vurderer det, være med på å sikre at permene faktisk både blir oppdatert, men også kontrollert. Det er fremdeles rom for forbedringer i bruken av permene, da den ene permene er bedre oppdatert enn den andre. Det bør slik revisor ser det, være likhet mellom permene for de to teamene, siden det er samme frister, samme regler og til dels samme oppgaver for begge teamene. De gjennomførte stikkprøvene indikerer at innholdet i permene stemmer overens med det som er registret i fagsystemet.

Familia som fagsystem er veletablert innen kommunale barnverntjenester i Norge. Systemet har integrerte funksjoner som hjelper til med å sikre god saksbehandling. Innebygde maler og varslingssystem for frister og hva som skal utføres i innen de forskjellige oppgavene, er nyttige hjelpemidler. Det er derimot ikke et vanntett system, da varsler kan skrus av og maler trengs ikke å bruke slavisk. Eksempler på dette ble avdekket under kontrollen av enkeltvedtak, der det var variasjon mellom hvordan tiltak i enkeltvedtak ble ført. Tjenesten har selv sikret seg ekstra kontroll gjennom sin innskrenking i muligheten til å slette innhold.

Barneverntjenesten har utarbeidet et eget sett med rutiner, prosedyrer og maler, og det er positivt at dette er dokumenter der det er gjennomført revidering og planlagt fremtidige revideringer for å holde dem i tråd med lovverket.

I tilknytning til problemstilling nummer 1, *Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen*, er det knyttet tre konkrete revisjonskriterier:

1. Barnevernet skal gå gjennom innkomne meldinger og vurdere om meldingene blir fulgt opp med undersøkelse senest en uke etter mottak.
2. En undersøkelse etter § 4-3 skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlige tilfelle kan fristen være seks måneder.
3. Vedtak skal være skriftlig og i tillegg skal bakgrunnen leveres sammen med vedtaket

Revisor vurderer med bakgrunn i det innsamlede og beskrevne datamateriale at alle kriteriene er oppfylt.

9 Problemstilling 2

Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. Barneverntjenesten skal sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det.

Problemstilling 2

Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak?

9.1 Bakgrunnsinformasjon

Barneverntjenesten har plikt til å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. En slik hjelp kan gis ved at barneverntjenesten etter en undersøkelse fatter vedtak om hjelpetiltak. Hjelpetiltak er regulert i barnevernloven § 4-4 og iverksettes etter at barneverntjenesten har foretatt undersøkelser, jf. barnevernloven § 4-3.

I KOSTRA finnes oversikt over andelen barn som mottar denne typen tiltak fra barneverntjenesten. Utviklingen fra 2015 og til 2017 som er siste år med tall viser at både det totale antall barn og det prosentvise antall barn med tiltak er jevnt økende. Økningen skjer innenfor både hjelpetiltak og omsorgstiltak.

Tabell 3 Barn med hjelpe -eller omsorgstiltak.

	Antall barn med tiltak i løpet av året			Prosentandel barn med tiltak av totalt antall barn			Totalt antall barn		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
0-17 år									
Tiltak i alt	267	256	226	8,0	7,5	6,6	3321	3395	3432
Hjelpetiltak	217	208	181	6,5	6,1	5,3	3321	3395	3432
Omsorgstiltak	50	48	45	1,5	1,4	1,3	3321	3395	3432
0-22 år									
Tiltak i alt	289	282	250	6,6	6,3	5,5	4411	4480	4525
Hjelpetiltak	235	232	203	5,3	5,2	4,5	4411	4480	4525
Omsorgstiltak	54	50	47	1,1	1,2	1	4411	4480	4525

9.2 Revisjonskriterier for problemstilling 2

1. Fattede vedtak skal iverksettes og dokumenteres i en tiltaksplan
2. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig, som hovedregel hvert kvartal
3. Planen bør inneholde hva tiltaket er, et tidsaspekt og hva som er formålet med tiltaket.

9.3 Funn

Det vil her bli presentert datamaterialet som revisors vurderinger vil basere seg på. Datamaterialet er innhentet gjennom intervjuer med teamlederne og ved en gjennomgang av et tilfeldig utplukk av saker fra saksbehandlingssystemet Familia.

9.3.1 Fra intervjuer

I de utførte intervjuer ble det spurt om det fantes en egen rutine, for å sikre at de utførte tiltakene er i samsvar med de fattede vedtak. Revisor fikk opplyst at en slik rutine ikke eksisterer. Tematikken rundt oppfølgingen av tiltak blir diskutert på teammøter, men det blir innrømmet at iverksetting av tiltak kan være et felt der tjenesten har utfordringer. Arbeidspresset blir oppgitt til å være generelt høyt og lovpålagte saker med tidsfrister blir da i større grad prioritert.

Revisor blir opplyst at det foregår mye muntlig evaluering av tiltak, men at det nok «kan skorte på» dokumentasjonen. Det skal nå også være etablert en rutine på, at enhets leder/eventuelt stedfortreder ikke skal godkjenne et enkeltvedtak før en tiltaksplan er utarbeidet.

I saksbehandlingssystemet Familia ligger det maler for hvordan både en tiltaksplan og evalueringen av en tiltaksplan skal se ut. Malene ble revidert i samarbeid med Visma⁴ på to fagdager våren 2017. Malen for en tiltaksplan viser at planen skal inneholde en kort beskrivelse av situasjonen. Det skal fylles ut et hovedmål for tiltakene, og videre delmål som er knyttet opp mot de aktuelle tiltak. Det skal videre komme frem hvem som har ansvaret for utførelsen av tiltaket, og til slutt er det anslått et tidsperspektiv. Tiltaksplanene er i utgangspunktet gjeldene for et år. Malen for evaluering av tiltaksplan har med hovedmål og delmål, som i tiltaksplanen. Rubrikken for ansvarlig for tiltaket er byttet ut med evaluering, der det kort skal bli beskrevet hvordan effekten av tiltaket har vært. Til slutt er det åpnet for å fatte en konklusjon, på om tiltaket/tiltakene skal fortsette.

9.3.2 Fra mappegjennomgang

Revisor har hatt tilgang til saksbehandlingssystemet til barneverntjenesten, og har således kunnet utføre en kontroll av sammenhengen mellom vedtak og tiltak. Kontrollen ble utført i barneverntjenestens lokaler. Kontrollen ble gjenopført ved et tilfeldig utplukk av til sammen 30 saker, 15 fra barneteamet og 15 fra ungdomsteamet. Omsorgs- og ettervernsteamet ble ikke vurdert relevant i denne forbindelse, da de ikke utfører tiltak på linje med de to andre teamene. En stikkprøve vil ikke kunne utelukke at det ikke finnes noen feil/avvik, men vil gi en indikasjon på tilstanden. Blir det avdekket flere avvik i utplukket, så er det grunn til å stille spørsmål om manglende samsvar mellom vedtak og tiltak.

---

⁴ Utvikleren av Familia

Utplukket ble valgt ved først å sortere internt på det enkelte team, før det da ble gått igjennom 15 saker. Revisor kontrollerte at de tiltak som sto i enkeltvedtaket, også var tatt med i tiltaksplanen. Det ble videre kontrollert hvordan tiltaksplanen var utformet og om det var planlagt og gjennomført regelmessige evaluering av tiltaksplanen.

Resultatet fra stikkprøvene viste at det kun i et tilfelle ikke var fullstendig samsvar mellom vedtak og tiltak. I det aktuelle tilfellet var det et tiltak som stod i vedtaket, men som ikke var beskrevet i tiltaksplanen.

Når det kommer til om det var opprettet tiltaksplan, så var også dette stort sett i orden. Av de 30 sakene som ble undersøkt, var det kun i en sak, lagt ved en tiltaksplan der datoene ikke stemte overens med datoene i vedtaket. Revisor kunne tydelig se forskjellen mellom saker av eldre karakter (fra 2016) og de fra nyere tid bår det gjelder bruken av maler. De nye malene for tiltaksplaner og evaluering av tiltaksplaner ser ut til å være i bruk. I 2 av sakene avviker tiltaksplanen fra malen. I det ene tilfellet er planen litt kort og i det andre mangler det nedskrevet tidshorisont for tiltakene. Det var også i flere planer ikke laget en situasjonsbeskrivelse av saken, men lagt inn en henvising til vedtaket, der saken er grundig beskrevet.

Revisor undersøkte også om tiltaksplanen er blitt evaluert, eventuelt flere ganger hvis dette skulle være aktuelt. I utplukket var det i 9 tilfeller ikke dokumentert at evaluering har blitt gjennomført. I 3 av tilfellene var evalueringen planlagt, men ikke dokumentert gjennomført.

9.4 Revisors vurdering

En stikkprøvekontroll vil ikke kunne gi et 100 % sikkert svar på det området som kontrolleres. Derimot gir det en indikasjon på tilstanden og hvor flere av stikkprøvene som er uten avvik, desto sterke blir indikasjonen. I dette tilfellet var det kun i ett tilfelle avvik mellom fattet enkeltvedtak og de tiltak som ble beskrevet i en tiltaksplan. I det aktuelle tilfellet var det ikke et totalt avvik, men et tiltak var ikke tatt med i planen. Dette gir slik revisor vurderer det en sterk indikasjon på at det jevnt over er samsvar mellom de tiltak som er fattet i et enkeltvedtak og de tiltakene som blir beskrevet å bli gjennomført i en tiltaksplan.

Det er derimot utfordrende at det skorter på dokumentasjonen, eventuelt da også på gjennomføring av evalueringen av tiltakene. I 9 av 30 tiltaksplaner i utvalget var det ikke dokumentert at det er gjennomført evaluering. Det gir da en indikasjon på at barneverntjenesten har utfordringer med å få gjennomført evalueringen. Dette kan føre til at tiltak som potensielt ikke hjelper blir videreført, eller at det gjennomføres tiltak som ikke lenger er nødvendig.

Det vurderes som positivt at tjenesten selv erkjenner at de har en utfordring på dette feltet, og at gjennomføring/eventuelt dokumentasjon av evaluering er et område som nok blir nedprioritert.

Når det gjelder innholdet i tiltaksplanene så vurder revisor de til å være bra.⁵ Det er en tydelig utvikling innen formen på tiltaksplaner, der nyere planer er av bedre formell kvalitet. Dette henger mest sannsynlig sammen med den revideringen av malene som ble utført i 2017.

Problemsstilling nummer 2, *Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak*, er tilknyttet tre konkrete revisjonskriterier:

1. Fattede vedtak skal iverksettes og dokumenteres i en tiltaksplan
2. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig, som hovedregel hvert kvartal
3. Planen bør inneholde hva tiltaket er, et tidsaspekt og hva som er formålet med tiltaket.

Revisor vurderer med bakgrunn i det innsamlede og beskrevne datamateriale kriteriene nummer 1 og 3 til å være oppfylt, mens det for kriterie nummer 2, er for store avvik i stikkprøvene til å kunne si at kriteriet er helt oppfylt.

⁵ Revisor har ikke vurdert de barneverns faglige vurderinger som blir gjort i tiltaksplanene, da dette er utenfor revisors kompetanseområde.

10 Problemstilling 3

For at barneverntjenesten skal ha mulighet til å gi barn riktig hjelp til rett tid, er den avhengig av informasjon fra andre. Både privatpersoner og offentlige instanser kan melde bekymring for et barns omsorgssituasjon.

Problemstilling 3:

Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?

- a. Omfang av bekymringsmeldinger og undersøkelser
- b. Barnevernets vurderinger i henlagte bekymringsmeldinger
- c. Barnevernets vurderinger i henlagte undersøkelser

10.1 Bakgrunnsinformasjon

Det er vanlig å omtale opplysninger som gis til barneverntjenesten som bekymringsmeldinger. Dette er ikke et uttrykk som brukes i loven. Alle opplysninger barneverntjenesten mottar kan ha betydning, uavhengig av om de omtales som en bekymringsmelding eller ikke. Det har heller ingen betydning hvordan barneverntjenesten blir kjent med opplysningene, eller om de er skriftlige eller muntlige.

Offentlige instanser har en plikt til å gi opplysninger, og å gi opplysninger av eget tiltak, ofte omtalt som meldeplikt. Offentlige instanser har også en plikt til å gi opplysninger, ved pålegg om dette fra barneverntjenesten. Opplysningsplikten gjelder for alle instanser og tjenester, samt organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, kommune eller fylkeskommune. Alle offentlige ansatte har etter barnevernloven § 6-4 annet ledd en selvstendig plikt til å gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når barnet har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, eller det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel

Flere grupper yrkesutøvere har en tilsvarende opplysningsplikt, som psykologer, sykepleiere, tannleger, jordmødre, fysioterapeuter, ansatte ved familievernkontorer og meklingsmenn i ekteskapsaker.

Plikten er begrenset til mer alvorlige tilfeller, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker.

På landsbasis ble det i 2017 levert 58 580 meldinger til barnevernet. Av disse ble 9805 henlagt mens 48 775 gikk videre til undersøkelse. I 2016 var tallet 58 254 meldinger, 10 340 henlagt og 47 914 undersøkelser, mens det for 2015 var 54 396 meldinger, 10 710 henleggelse og 43 686 undersøkelser.⁶ Dette viser at det mellom 2016 og 2017 er et relativt stabilt antall meldinger.

⁶ Tall fra SSB barnevern.

En melding som inneholder opplysninger som gir rimelig grunn til å anta at det er grunnlag for tiltak etter barnevernloven, skal snarest undersøkes nærmere av barneverntjenesten. Undersøkelsen skal kartlegge barnets hjelpe- og omsorgsbehov, og gi barneverntjenesten grunnlag for å vurdere om barnet har behov for tiltak etter barnevernloven. Av hensyn til barnet, skal terskelen for å starte en undersøkelse, være lav. Dersom barneverntjenesten vurderer at det ikke er grunnlag for å starte en undersøkelse, skal barneverntjenesten dokumentere sine vurderinger. Hensynet til en forsvarlig saksbehandling tilsier at barneverntjenestens vurdering fremgår av sakens dokumenter

Undersøkelser kan få tre utfall, henleggelse, vedtak om hjelpetiltak eller forslag om tiltak til fylkesnemnda. Dersom innholdet i bekymringsmeldingen er ubegrunnet eller ikke så alvorlig som først antatt, og det ikke framkommer andre opplysninger som tilsier et behov for tiltak etter barnevernloven, skal undersøkelsen henlegges uten forslag til tiltak. Undersøkelsen skal også henlegges dersom foreldrene ikke samtykker til hjelpetiltak og det ikke er grunnlag for å fremme en sak for fylkesnemnda.

På landsbasis er det for årene 2015 til 2017 følgende resultat av undersøkelser:

Tabell 4. Undersøkelser med resultat, landsbasis

År	Undersøkelser konkludert i alt	Barneverntjenesten gjøre vedtak om tiltak	Begjæring om tiltak for fylkesnemnda	Undersøkinga lagt bort etter barneverntjenesten sin vurdering	Undersøkinga lagt bort etter parten sitt ønske	Undersøkinga lagt bort på grunn av flytting
2017	48235	19333	449	22475	4019	1959
2016	46626	19057	480	21253	3808	2028
2015	44101	17766	633	20090	3605	2007

10.2 Revisjonskriterier for problemstilling 3

1. Det skal gis tilbakemelding til melder med bekreftelse på at meldingen er mottatt.
2. Ved henleggelse av meldinger så skal vurderingen dokumenteres.
3. Undersøkelser som henlegges skal dokumenteres i et enkeltvedtak.

10.3 Funn

Det vil her bli presentert datamaterialet som revisors vurderinger vil basere seg på. Datamaterialet er innhentet gjennom intervjuer med teamlederne og tallmaterialet hentet fra KOSTRA.

10.3.1 Interne rutiner

Barneverntjenesten har en egen rutine for behandling av bekymringsmeldinger. Rutinen bygger på aktuelt lovverk og rutinehåndbok for barneverntjenesten, og beskriver hvordan innkomne meldinger skal behandles. Det medfølger også en sjekklister som skal sikre riktig behandling og at alle relevante vurderinger er utført.

Under intervjuene fikk vi informasjon om hvordan meldinger blir håndtert i det daglige. Informasjonen fra intervjuer stemmer overens med den informasjonen som er nedskrevet i rutinen. Innkomne meldinger blir behandlet av lederteamet⁷. Blir meldingen vurdert som akutt, så blir den fordelt til det aktuelle team med en gang. Kan den vente, så blir den drøftet på det ukentlige

⁷ Enhetsleder og teamlederne

ledermøte på mandager før den blir fordelt til riktig team. Alle meldinger skal gjennomgås og konkluderes innen en uke etter mottak. Det gis videre skriftlig tilbakemelding til melder. Ved en privat melder gis det tilbakemelding på at melding er mottatt. Er det en offentlig melder gis det i tillegg informasjon om meldingens resultat. Er det en anonym melder skal utvises aktsomhet og vurderes om den anonyme meldingen kan være fremsatt i sjikanehensikt. I Familia ligger det ferdige maler for de forskjellige typene med tilbakemeldinger som skal sendes ut.

I forbindelse med den gjennomførte mappegjennomgangen kontrollerte revisor hvordan et mindre antall meldinger ble registret i Familia. Alle de kontrollerte meldingene var registret med dato for mottak og kort om grunnlag for undersøkelse. Det ble også kontrollert et mindre antall påbegynte undersøkelser, for å se hvordan de er regisrett. Alle de kontrollerte var registret på samme måte, med mottatt dato, dato for påbegynt undersøkelse og behandlingstid til rådighet. Systemet gir beskjed om det mangler noen dokumenter, som for eksempel undersøkelsesplan.

Når det gjelder henleggelse av meldinger så blir dette dokumentert i Familia i gjennomgangsdokumentet knyttet til det aktuelle barn. I de tilfeller en undersøkelse ikke leder frem til tiltak, men blir henlagt, blir det fattet et enkeltvedtak på henleggelsen. Det benyttes egne sjekklister i forbindelse med henleggelse av undersøkelser, hvor det skal hukes av på dato for henleggelse, hvem som henlegger og hvem som er kontaktperson. Som tatt opp i kapittel 8.3 er det utført stikkprøver på sjekklisterne uten funn av avvik.

Revisor har ikke den riktige kunnskapen til å kunne gå inn i enkeltsaker for å vurdere om barnevernets vurderinger i en henlegges er grundige og faglige forsvarlige.

10.3.2 Statistikk

I KOSTRA er statistikk over meldinger til barnevernet med behandlingstid og konklusjon. Revisor har hentet ut et utvalg av statistikker som egner seg til å belyse situasjonen omfanget av meldinger og undersøkelser.

Tabell 5. Antall meldinger med konklusjon⁸

	2017	2016	2015
Meldinger i alt	254	253	265
Behandlet innen 7 dager	253	248	261
Behandlet senere	1	5	4
Antall henlagt	42	37	26
Antall til undersøkelse	212	216	239

Tabellen over viser at antallet meldinger er relativt stabilt mellom 2016 og 2017 og en nedgang fra 2015. Andelen som behandles innen fristen på 7 dager er høyere i 2017 enn i de foregående år.

Anden som henlegges er høyere, noe som da påvirker antallet som går til undersøkelse.

⁸ <https://www.ssb.no/statbank/table/12189/tableViewLayout1/>

Tabell 6. Antall barn med melding

	2017	2016	2015
Antall barn	231	230	239
Barn med melding som % av innbyggere	7,0	6,8	7,0

Tabellen viser at antall barn med melding er relativt stabil over tid, både i reelt tall og som prosent av antall barn i kommunen.

Tabell 7. Antall barn med undersøking

	2017	2016	2015
Antall barn	241	244	270
Prosentandel av alle barn mellom 0-17 år	7,3	7,2	7,9

Tabell 8. Antall undersøkelser per år⁹

	2017	2016	2015
0-17 år	254	258	289
0-22 år	258	263	292

Tabellene viser at antallet barn med undersøking av barnevernet er synkende både i konkrete tall og som prosent av antall barn i kommunen. Antallet undersøkelser utført av barneverntjenesten er da også synkende.

⁹ Tabellen viser antallet undersøkelser som barnevernet startet og/eller avsluttet i løpet av året.

10.4 Revisors vurdering

Barneverntjenesten har etablert rutiner som sikrer at innkomne meldinger blir fordelt til riktig saksbehandler innen fristen. Rutinen er fleksibel i og med at den skiller mellom meldinger som vurderes som akutte og meldinger som kan vente. Ukentlige ledermøter på mandager, med påfølgende teammøter på onsdag ser ut til å sikre at meldingene blir riktig behandlet. Statistikken viser at tjenesten i stadig økende grad håndterer bekymringsmeldinger innen fristene.

Tjenesten har en egen skriftlig rutine vedrørende behandlingen av innkomne meldinger. Rutinen er, slik revisor vurderer det, informativ og ryddig utformet. Data fra intervjuene stemmer overens med rutines innhold.

Innsamlet statistikk viser at antall melinger er svakt nedadgående og at det henlegges en litt større andel en tidligere.

Revisor har gjennomgått et mindre antall meldinger i Familia for å se hvordan de blir ført i systemet. Alle meldingene var ført riktig, med mottaksdato og situasjonsbeskrivelse. Malene i Familia, kombinert med varsler om hva som skal gjøres, er med på å sikre at det blir sendt ut tilbakemelding til melder.

Internkontrollsystemet som er delvis beskrevet under problemstilling 1, er også aktuelt for denne problemstillingen. Sjekklistene for henleggelse av undersøkelser er med på å sikre at de kravene som stilles, blir fulgt. Revisor gjennomførte en enkelt kontroll av et mindre utvalg av sjekklister, uten å finne avvik.

Problemstillingen etterspør barnevernets vurderinger innen henleggelse av bekymringsmeldinger og undersøkelser. De barnevernsfaglige vurderingene som blir gjort i forbindelse med en henleggelse er et felt som revisor ikke har forutsetninger eller kompetanse til å kunne vurdere. Henleggelse blir dokumentert i Familia i henhold til gjeldende regelverk.

Til problemstilling nummer 3, *Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?*

- a. *Omfang av bekymringsmeldinger og undersøkelser*
- b. *Barnevernets vurderinger i henlagte bekymringsmeldinger*
- c. *Barnevernets vurderinger i henlagte undersøkelser, er det knyttet tre konkrete revisjonskriterier:*
  1. Det skal gis tilbakemelding til melder med bekreftelse på at meldingen er mottatt.
  2. Ved henleggelse av meldinger så skal vurderingen dokumenteres.
  3. Undersøkelser som henlegges skal dokumenteres i et enkeltvedtak.

Revisor vurderer med bakgrunn i det innsamlede og beskrevne datamateriale kriteriene som oppfylt.

11 Problemstilling 4

For å sikre et godt og barnefaglig kvalifisert underlag for de beslutninger som skal tas, engasjeres ofte sakkyndige til å foreta en utredning og skrive en rapport. En sakkyndig utredning skal gi en barnefaglig vurdering av hva som på kort og lang sikt vil gi barnet en forsvarlig omsorg, eller faglig vurdering av andre spesifiserte tema. Den sakkyndige skal gi oppdragsgiver og parter et faglig perspektiv, og dermed bidra til at saken blir tilstrekkelig opplyst i forbindelse med de vurderinger og beslutninger som skal fattes vedrørende barnet.

Problemstilling 4:

I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten?

11.1 Bakgrunnsinformasjon

Barnevernssaker er ofte komplekse og har stor inngripen i livet til de berørte parter. Bruken av sakkyndige kan være viktig for å sikre et godt og barnevernsfaglig kvalifisert grunnlag for de beslutninger som tas.

En sakkyndig utredning kan bestilles av alle parter i en barnevernssak. Det vil si at både barneverntjenesten og foreldre kan bestille en utredning. Foreldre kan også komme med en forespørsel ovenfor barneverntjenesten om det kan settes i verk en sakkyndig utredning. I tillegg kan fylkesnemnda for barnevern og sosial saker oppnevne sakkyndige hvis de mener en sak trenger ytterligere opplysninger. Blir en sak anket inn til rettssystemet kan de også velge å engasjere sakkyndige. Det tilstrebes at den sakkyndige som engasjeres er en som foreldre og barnevern kan enes om.

Kostandene til den sakkyndige utredning dekkes av parten selv. Det vil si at barnevernet dekker egne bestillinger, i tillegg til at de dekker kostnaden hvis fylkesnemnda oppnevner sakkyndige. Rettsvesenet dekker selv kostandene til utredninger, det samme gjør foreldre.

Det er ingen spesielle formelle krav som må oppfylles for å kunne bli engasjert eller oppnevnt som sakkyndig. En sakkyndig er en person som i kraft av utdannelse, oppøvde ferdigheter eller erfaring forventes å ha kunnskap på et spesifikt fagområde utover det som regnes som allmennkunnskap. I tillegg må ferdigheten være tilstrekkelig til å sikre tillit til den utredningen som legges frem. Sakkyndige i barnevernssaker er i hovedsak psykologer med klinisk praksis med barn, eller leger med spesialisering i barnepsykiatri.

For å sikre en viss grad av kvalitetssikring av barnevernsakkyndige er det etablert et sentralt register. For å bli oppført i registeret kreves det at den sakkyndige har gjennomført et opplæringsprogram for barnefaglig sakkyndighetsarbeid. Registeret blir administrert av Norsk Psykologforening. Det er dog ikke et krav om at man må stå på listen for å kunne benyttes som sakkyndig.

Alle sakkyndige rapporter, skal sendes til Barnesakkyndig kommisjon for vurdering. Vurderingen tar utgangspunkt i felles faglige standarder og kriterier. Vurderingen tar utgangspunkt i felles faglige standarder og kriterier. I 2017 behandlet kommisjonen 748 saker, en nedgang fra 766 saker i 2016 og 847 saker i 2015. Oppdragsgiverne viser at det i liten grad er private parter som engasjer sakkyndige. Kun i 12 saker i 2017 (1,6%) og 9 i 2016 (1,2%). Det er i hovedsak barneverntjenester med 47,6 % av alle saker i 2017 og 50 % i 2016 og tingretten med 37,4 % i 2017 og 38 % i 2016, som er oppdragsgivere for sakkyndige utredninger¹⁰.

11.2 Revisjonskriterier for problemstilling 4

1. Sakkyndige rapporter fra barneverntjenesten skal være behandlet i barnevernsakkyndig kommisjon
2. Barneverntjenesten bør velge sakkyndige fra det etablerte registeret.

11.3 Funn

Det vil her bli presentert datamaterialet som revisors vurderinger vil basere seg på. Datamaterialet er innhentet gjennom intervjuer med teamlederne og tallmaterialet hentet fra regnskapet.

11.3.1 Fra intervjuer

Kongsvinger barneverntjeneste oppgir at de ikke har en komplett oversikt over sin bruk av sakkyndige, men de anslår den til ikke å være utstrakt. Revisor har blitt vist informasjon fra saksbehandlingssystemet Familia på antall sakkyndige brukt i 2017 og 2018. I denne perioden var det benyttet sakkyndige til å levere 5 utredninger. For 2016 er bruken av sakkyndige mer uoversiktlig, grunnet den tilstanden barneverntjenesten da var i. Bruken anslås til liten for dette året også.

De benytter seg av sakkyndige i saker som er kompliserte og/eller alvorlige der det er behov for en nøytral tredjepart. I de tilfeller tjenesten blir benyttet velges det sakkyndig ut fra registeret over godkjente sakkyndige. Listen blir videre snevret ned geografisk for å minske reisetiden, og så er det de med ledig kapasitet som blir valgt. De forsøker å unngå å bruke samme sakkyndig i flere saker på rad. En hver bruk av sakkyndig skal klareres og godkjennes av teamleder og enhetsleder på forhånd. Tjenesten benytter seg til en hver tid av den oppdaterte versjonen av registeret, som sist ble oppdatert i mai 2018. I de fem saker som revisor har sett dokumentasjon for er de sakkyndige valgt fra det godkjente registeret.

Foreldre blir underrettet om hvilken sakkyndig som barnevernet har tenkt til å benytte. En ansatt i tjenesten husker en gang i de siste årene hvor det kom protester mot valget av sakkyndig. Tjenesten valgte allikevel ikke å bytte sakkyndig. Hvis de sakkyndige er oppnevnt av fylkesnemnda er det fylkesnemnda som bestemmer mandat, men de kan pålegge barneverntjenesten og foreldre å komme med forslag til mandat. Hvis det er domstolene som oppnevner så er det de som gir den sakkyndige sitt mandat.

Utredningene fra de sakkyndige blir alle sendt til Barnesakkyndig kommisjon. Alle utredninger har til nå blitt godkjent, noen med merknad om at de er for omfattende.

Det er ikke etablert rutiner for å informere de andre teamene rundt valget av sakkyndige, men det er et tema som blir drøftet på ledermøtene.

¹⁰ Barnesakkyndig kommisjon årsrapport 2017

11.4 Revisors vurdering

Bruken av sakkyndige er et hjelpemiddel for å sikre at en sak blir grundigere belyst enn det barneverntjenesten greier på egenhånd. Ved å få en nøytral tredjepart inn, kan en få frem ny informasjon, som eventuelt kan dempe en potensiell konflikt.

Barneverntjenesten oppgir at de i liten grad benytter seg av sakkyndige. Dette er informasjon som revisor har fått fra alle tre teamledere i tillegg til enhetsleder.

Utvelgelsen av sakkyndige blir oppgitt til å foregå ut ifra det registeret som er opprettet, før det blir snevret ned geografisk, og den med ledig kapasitet blir valgt. Det mangler en fast rutine rundt informasjon til de andre teamene om valg av sakkyndige. Revisor har blitt informert om at valg av sakkyndige er et tema på ledermøter. Dette i tillegg til mangelen på en generell oversikt over bruken kan, slik revisor vurderer det, potensielt føre til at noen sakkyndige blir hyppigere valgt enn andre. Dette er sannsynligvis ikke er stort problem, ettersom bruken er begrenset og tjenesten er lokalisert i samme lokaler, så informasjonsflyt bør kunne være god. Problemene kan oppstå ved endringer i personell, som da ikke har oversikt tilbake i tid på hvem som har blitt brukt.

Revisor har kontrollert at de sakkyndige som var brukt i 2017 og 2018 alle er resistert i det etablerte registeret.

Etter hva revisor erfarer blir alle sakkyndige rapporter sendt til barnevernsakkyndig kommisjon for vurdering.

Til problemstilling nummer 4, *I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten*, er det knyttet følgende to konkrete revisjonskriterier:

1. Sakkyndige rapporter fra barneverntjenesten skal være behandlet i barnevernsakkyndig kommisjon
2. Barneverntjenesten bør velge sakkyndige fra det etablerte registeret.

Revisor vurderer med bakgrunn i det innsamlede og beskrevne datamateriale begge kriteriene som oppfylt.

12 Annet kontrollutvalget ønsket svar om.

12.1 Sykefravær, turnover, kompetanse og økonomi

I den opprinnelige bestillingen fra kontrollutvalget var det med en problemstilling vedrørende om barnevernet har tilstrekkelige ressurser, bemanning og kompetanse, og en problemstilling vedrørende barnevernets vurderinger i fremlagte saker for fylkesnemnda. Disse ble på et senere tidspunkt fjernet som selvstendige problemstillinger, men det ble avtalt at de skulle tas med som en informerende del av rapporten. De er således ikke tilknyttet noen revisjonskriterier, og vil kun være av en beskrivende art.

12.1.1 Sykefravær og arbeidsmiljø

Et relativt høyt sykefravær er ikke uvanlig i det kommunale barnevernet. For Kongsvinger kommune sitt vedkommende, var det spesielt i tiden før barnevernet gjennomførte omorganiseringen, at de hadde store utfordringer med høyt sykefravær og et dårlig arbeidsmiljø. Tjenesten oppgir at de har fått sykefraværet ned, men at det fremdeles er relativt høyt.

Sykefraværet for 2017 gikk ned fra i overkant av 16 % ved inngangen av året, til rundt 4 % i desember. Det gav et snitt på 12,2 %. Til nå i 2018 ligger fraværet på rundt 11,7 %. Fraværet de siste 12 månedene er preget av sykemeldinger, med 10,4 %, egenmeldinger står for 1,79 %.

Konkrete grep som er tatt for å bedre situasjonen er blant annet en kraftig innstramning rundt bruken av overtid. Tidligere var det mye overtidsarbeid, noe som tæret på arbeidsstokken. Nå er det kun mulig å benytte seg av overtid hvis det er pålagt og godkjent av enhetsleder. Tjenesten arbeider etter NED¹¹, for å få sykefraværet ytterligere ned. I NED er det definert tre områder som de ser på som sentrale for å få ned fraværet. Disse er arbeidsbelastning, forebygging av sykefravær og psykososialt arbeidsmiljø. I tilknytning til hvert område er det nytt opp til fem spesifikke tiltak. Status på arbeidet blir drøftet med verneombud og tillitsvalgte minst en gang i måneden i forbindelse med ledermøtene.

For å styrke arbeidsmiljøet brukes kommunens HMS-handlingsplan aktivt. Tjenesten har også utarbeidet en egen oversikt over HMS tiltak, som strekker seg fra større tiltak som HMS-dag to ganger i året og grønn dag i juni, til ukentlige hendelser, som fredagskaffe og felles kaffe om morgenen.

12.1.2 Turnover

De kommunale barneverntjenestene har tidlige hatt store utfordringer med høy turn over. En rapport fra SSB tok for seg ansatte i de kommunale barneverntjenestene mellom 2010 og 2011 og kom frem til at gjennomsnittlig turnover i den perioden var på 31,5 prosent. Rapporten viste samtidig at andelen som sluttet i kommunalt barnevern var klart lavest blant personer utdannet som barnevernspedagog eller sosionom. En nyere beregning fra KS basert på KS PAI-register viser at beregnet turnover mellom 2015 og 2016 var på 11,5 prosent for barnevernet og 12,1 % for hele kommunal sektor. Regionvis var tallet for Hedmark og Oppland på 12,1 % i barnevernet mot 11,1 %¹²

¹¹ NED er et tiltaksskjema for å gå ned sykefraværet

¹² KS 2017 Turnover i barnevernstjenesten på linje med kommunesektoren

for hele kommunal sektor. Med andre ord var barnevernets turnover da omtrent på linje med resten av kommunal sektor.

Kongsvinger barneverntjeneste har tidligere slit med høy turnover. Revisor har mottatt oversikt over alle ansatte som har sluttet i barneverntjenesten fra 2016 og til mai 2018.¹³ I den aktuelle perioden har det vært 8 ansatte som har sluttet. Av disse valgte 5 ansatte å avslutte sitt arbeidsforhold i 2016, 2 ansatte i 2017 og 1 ansatt så langt i 2018. I 2016 hadde tjenesten 20,6 ansatte, så turnover blir da på omtrent 25 %. Samtidig var det et år med store organisatoriske endinger som kan være med på å forklare hvorfor så mange valgte å slutte da. I 2017 var det også rundt 20 ansatte med 2 som sluttet, en turnover på 10 %. For 2018 er det for tidlig å trekke noen konklusjoner. Det man kan se er at det var en markant nedgang mellom 2016 og 2017.

12.1.3 Kompetanse

Barneverntjenesten har gjennomført en rekke med kompetansehevende tiltak i etterkant av omstillingen i 2016. Det er blitt satset på å øke både den generelle og den spesielle kompetansen. Tjenesten har nå ansatte som er sertifisert innen barnevernfaglige spesialiseringer som COS-P¹⁴, PMTO¹⁵, og «Fortsatt foreldre»¹⁶. Ansatte får også opplæring gjennom kurs arrangert av Bufetat, fylkesmann eller andre relevante aktører. Tjenesten har gjennom It- programmet «Veilederen» tilgang på elektroniske kurs, som skal gjennomføres. Til slutt har tjenesten egne interne fagdager som tar for seg relevante og aktuelle tema. Under intervjuer blir vi informert om at alle de ansatte nå har alle 3 årlig eller lenger relevant utdanning.

Tall fra KOSTRA viser at de ansatte har følgende utdanning.

Tabell 9. Utdanningsnivå i barneverntjenesten

År	Ansatte	Sosionomer	Barnevernspedagoger	Annen høyskole/universitetsutdanning	Konto/merkantil	Annen/ufaglært
2017	19,9	7	8	2,6	1,3	1
2016	20,6	6	6	4,6	.. ¹⁷	3,4
2015	16,9	5	6	4	0,9	1

Tabellen viser at antallet ansatte med relevante utdanninger som sosionom og barnevernspedagog er stigende, på bekostning av variabelen annen høyskole/universitetsutdanning. Den ansatte som er registret under annen/ufaglært er utdannet barne- og ungdomsarbeider. Statistikken støtter opp under den informasjonen som vi fikk under intervjuene. Generelt ser det ut til å være en høy grad av formalkompetanse i Kongsvinger barneverntjeneste.

¹³ Oversikten har ikke med mulig grunn for avslutning av arbeidsforhold, så listen kan inneholde avgang som pensjonist.

¹⁴ Circle of security. Mye av det samme innholdet som i «Trygghets sirkelen» som alle ansatte har fått opplæring i

¹⁵ Parent management training origion

¹⁶ Et kurs som er rettet mot foreldre i konfliktsaker.

¹⁷ Mulig feilregistrering, der stilingene til merkantil er registret som annen /ufaglært.

12.1.4 Økonomi

Økonomi er et område som tjenesten hyppig rapporterte om til det politiske plan. Som på så mange andre av de kontrollerte områdene hadde tjenesten store utfordringer med økonomien i 2015.

Tallmateriale fra regnskapene de siste 3 år viser utviklingen i økonomien.

Tabell 10. Regnskapsresultat barnevernet

	Regnskap	Budsjett	Avvik kroner	Avvik %
2017	44 977	44 300	677	2
2016	46 830	42 904	3 926	9
2015	42 237	39 224	3 012	8

Tall oppgitt i 1000

Som vi ser har avviket mellom budsjett og regnskap gått kraftig ned fra 2016 til 2017. Tjenestens budsjett er justert opp for med omtrent 5 millioner mellom 2015 og 2017 for å bedre gjenspeile de utgifter tjenesten har. Samtidig har også utgiftene økt med omtrent 2,7 millioner i samme periode. I det foreløpige regnskapet for 2018 har tjenesten et forbruk på 185 000 under budsjett. Det oppgis til revisor at tjenesten har mer kontroll nå en tidligere på økonomien.

Tallmateriale fra KOSTRA er med på å belyse utgiftene og samtidig sammenligne med snittet for Hedmark fylke og KOSTRA gruppe 8¹⁸ som Kongsvinger tilhører.

Tabell 11. Nøkkeltall utgifter barneverntjenesten

	Netto driftsutgifter per innbygger			Netto driftsutgifter per barn 0-22 år			Del netto driftsutgifter saksbehandling i %		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Kongsvinger	2 527	2 706	2 331	10 275	10 787	9 186	26,0	24,9	23,3
Hedmark	2 155	2 086	1 985	8 505	8 155	7 699	29,1	24,2	23,4
KOSTRA gruppe 8	2 185	2 030	1 899	7 368	6 770	6 291	27,7	29,0	28,8

Som vi ser av tabellen har Kongsvinger litt høyere netto driftsutgifter per innbygger en snittet for de to andre gruppene. Avstanden mellom Kongsvinger og KOSTRA gruppe 8 er minkende. For netto driftsutgifter per barn er det samme utvikling. Kongsvinger har høyere kostnader og her har det vært en liten økning i forskjellen mellom 2015 og 2017. For delen av netto driftsutgifter som går til saksbehandling er det et annet bilde. Her er det Kongsvinger som har den laveste andelen, selv om den er økende og de nærmer seg da snittet for KOSTAR gruppe 8.

¹⁸ KOSTAR gruppene er inndeling av alle landes kommuner etter tre dimensjoner: folkemengde, bundne kostnader og frie disponible inntekter per innbygger. Gruppe 8 består av mellomstore kommuner med lave budne kostnader per innbygger og middels frie disponible midler. Det skal da være kommuner som Kongsvinger kan sammenligne seg med.

12.2 Behandling av saker i fylkesnemnda

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker (heretter kun fylkesnemnda) er et domstols liknende og uavhengige statlige organ, som avgjør nærmere bestemte saker etter barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven. De er et partsnøytralt og uavhengig organ der saker blir bragt inn på initiativ fra sakens parter, for eksempel kommunens barneverntjeneste eller foreldrene i en barnevernssak. Fylkesnemndene avgjør saker etter lov om barneverntjenester, lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og smittevernloven, og er en ren avgjørelsesinstans. Fylkesnemnda for Hedmark og Oppland er lokalisert på Lillehammer og mottok i 2017 359 saker, en nedgang på 8 % fra de 390 sakene som ble mottatt i 2016.¹⁹

Å føre saker for fylkesnemnda er ressurskrevende både økonomisk, men også arbeidsbelastende for alle berørte parter. Tjenesten oppgir i intervjuer at de ikke har et fast sett med kriterier som må være oppfylt før de sender en sak til fylkesnemnda. Hva som skal til vurderes fra sak til sak, og blir drøftet internt i teamene.

Barneverntjenesten fører ikke selv oversikt over antall saker som den har til behandling i fylkesnemnda. De oppgir under intervju at det er stor forskjell mellom teamene med tanke på hvem som har saker i nemda. Desidert flest har omsorg- og ettervernsteamet, grunnet den retten foreldre har til årlig å klage på vedtaket.

For å få et tall på antall saker, tok barneverntjenesten kontakt med sin advokat, Campbell og Co AS. Firmaet er det advokatkontoret kommunen har rammeavtale om kjøp av tjenester med, og som med det fungerer som kommuneadvokat. De har oversend en liste over saker der de har representert barneverntjenesten. Advokat er alltid til stede under denne typen behandlinger så listen er således oppdatert og fullstendig. Listen viser om barneverntjenesten fikk medhold eller ikke.

I perioden 1.1.2016 og til 2.5.2018 hadde Kongsvinger barneverntjeneste 57 saker til behandling i fylkesnemnda og tingretten. Av disse var 43 i fylkesnemnda, 12 i tingretten og 2 i lagmannsretten.

Tjenesten medhold i 47 saker. Det gir da 8 saker med avslag, 1 sak var på det aktuelle tidsrom ikke avklart, og 1 sak hvor advokaten har markert med både medhold og avslag, noen som sannsynligvis er en feilregistrering.

---

¹⁹ Årsrapport Fylkesnemndene.

13 Konklusjon

Rapporten har belyst Kongsvinger barneverntjenesten ut fra 4 problemstillinger som i stor grad omhandler hvordan tjenesten følger opp sentrale felt innenfor lovverket og viktige saksbehandlingsprinsipper.

Rapportens funn kan konkluderes med at mye nå ser ut til å være i orden i tjenesten. Revisjonen har utført sin forvaltningsrevisjon tre år etter at tjenesten hadde store sammensatte utfordringer og de årene ser ut til å være brukt godt. På flere av de reviderte områdene er det en tydelig positiv utvikling i tidsperioden. Dette gjelder blant annet innen overholdelse av frister, bruken av maler, økonomi og turnover.

Arbeidet er ikke ferdigstilt, noe som gjenspeiler seg i revisjonens anbefalinger. Både på gjennomføring/dokumentasjonen av evaluering av tiltaksplaner og på rutiner rundt oversikt over sakkyndig bruk har tjenesten områder som de kan bli bedre.

14 Anbefalinger

Basert på det beskrevne datagrunnlaget og revisors vurderinger er det knyttet følgende anbefalinger:

- Barneverntjenesten kan vurdere å sikre at permene for internkontroll har likt innhold
- Det bør sikres minst kvartalsvis evaluering av alle tiltaksplaner.
- Det bør sikres bedre rutiner rundt dokumentasjonen av evaluering av tiltaksplaner
- Barneverntjenesten bør sikre seg bedre oversikt over bruken av sakkyndige
- I oversikten bør det komme klart frem hvem som er brukt og når de ble brukt.

15 Rådmannens høringsuttalelse

Vår dato: 17.07.2018
Deres dato: 11.07.2018

Vår ref.: 18/356/K1 - 216/
Deres ref.:

Service- og forvaltning

Hedmark revisjon IKS
Postboks 84
2341 LØTEN

RÅDMANNENS UTTALELSE TIL RAPPORTUTKAST- BARNEVERN

Jeg viser til foreløpig rapport for forvaltningsrevisjonsprosjektet «Barnevern i Kongsvinger kommune» datert 11. juli som er fremlagt for rådmannens uttalelse.

Først vil jeg si at revisjonen, etter kommunens oppfatning, ble gjennomført på en hensynsfull og god måte for de som var involvert. Revisjonsrapporten beskriver samtidig forholdene slik de har vært, og er, på en måte vi kjenner oss igjen i. Rapporten konkluderer med tydelig positiv utvikling i revisjonsperioden som er fra 2016 og frem til nå. Dette er en opplevelse som både jeg og barnevernledelsen deler.

Rådmannen har ellers få kommentarer til rapportutkastet, og er fornøyd med at Kongsvinger kommune har oppfylt alle kriterier under tre av de fire problemstillingene, og at kun ett kriterium i problemstilling 2 var uoppfyllt. Rådmannen vil bemerke at punktet om manglende dokumentasjon på evaluering av tiltak vil bli fulgt opp gjennom barnevernets lederstruktur.

Rådmannen takker for gode anbefalinger som vil bli fulgt av Kongsvingers barneverntjeneste.

Med hilsen

Siri Elisabeth Nygaard Hansen
Forvaltningssjef
Tlf. direkte 90 88 64 23

Kopi til:
Kristin Midtsund

Dokumentet er godkjent for ekspedering uten underskrift.

16 Referanser

Turnover i det kommunale barnevern SSB rapport 2014,

Turnover i barnevernstjenesten på linje med kommunesektoren. KS 2017

Årsrapport for Fylkesnemdene for Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker for 2017

Veiledende rettingslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstoler. Veileder fra Barne-, likestillingsdepartementet

Saksbehandlingsrundskrivet fra BUFDIR

Årsrapport for Barnevernsakkyndig kommisjon for 2017

Register for sakkyndige i Barne- og familiesaker.

Regnskapet for Kongsvinger kommune i 2015, 2016 og 2017

Saksutredning for «Planmessig arbeid i barneverntjenesten»

Veileder i forvaltningsrevisjon

Statistikk fra SSB- KOSTRA barnevern

17 Vedlegg A: Utledning av revisjonskriterier

Om utledningen av revisjonskriterier

I dette dokumentet presenterer vi grunnlaget for de revisjonskriterier vi anvender i forvaltningsrevisjonen av barnevernet i Kongsvinger kommune.

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til.

Ved utledning av revisjonskriterier har revisjonen tatt utgangspunkt i lovverk med forskrift samt nasjonale veiledninger og rundskriv. Kildene omtales ytterligere under de enkelte problemstillinger.

Av hensyn til revisjonens omfang, kan det bli aktuelt å avgrense hva vi undersøker, og vi vil derfor ikke nødvendigvis foreta vurdering av samtlige av de fremsatte kriterier.

I tillegg kan det bli relevant å endre eller tilføye revisjonskriterier underveis i prosjektet. I så fall, vil vi orientere revidert enhet om aktuelle endringer.

Bakgrunn

I henhold til kommuneloven § 77 fjerde ledd skal kontrollutvalget påse at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i kommunen. Kontrollutvalget i Kongsvinger kommune har fattet vedtak om forvaltningsrevisjon i barneverntjenesten i saken 34/17 den 23. mai 2017 og videre med justering av problemstillingene i sak 68/17 den 28. november 2017. Prosjektet har følgende problemstillinger:

9. *Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen?*
10. *Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak?*
11. *Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?*
  - a. *Omfang av bekymringsmeldinger og undersøkelser*
  - b. *Barnevernets vurderinger i henlagte bekymringsmeldinger*
  - c. *Barnevernets vurderinger i henlagte undersøkelser*
12. *I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten?*

Utledning av revisjonskriterier

Revisjonskriterier skal begrunnes i/utledes av autoritative kilder innenfor det reviderte området. Autoritative kilder kan være lover, forskrifter, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak/mål/føringer,

administrative retningslinjer/mål/føringer, statlige føringer/veiledere, andre myndigheters praksis, teori og reelle hensyn som vurderinger av hva som er rimelig/ formålstjenlig/effektivt.

Revisjonskriteriene utledes med utgangspunkt i problemstillingene og danner grunnlaget for hva de innsamlede data vurderes opp mot. I og med at revisjonskriteriene er uttrykk for en norm eller et ideal for hvordan tilstanden bør være på området, danner kriteriene også utgangspunkt for revisjonens anbefalinger.

Det er utledet revisjonskriterier fra følgende kilder:

- Lov om barneverntjenester (Barnevernloven)
- Rutinehåndbok for barneverntjenesten
- Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. Barnevernloven
- Saksbehandlingsrundskrivet fra BUFDIR
- Lov om behandlingssmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstoler. Veileder fra Barne-, likestillingsdepartementet

Utleddning av revisjonskriterier for problemstilling 1

Er barneverntjenestens saksbehandlingstid i henhold til sentrale bestemmelser i lov og forskrift, og er det etablert et system for kvalitetssikring i saksbehandlingsrutinen?

Barnevernloven gir det lovmessige grunnlaget for kommunens barneverntjenester. Lovens paragraf 4-2 i omhandler tidskravene vedrørende meldinger til barneverntjenesten: «*Barneverntjenesten skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter § 4-3.*» I følge juridisk teori innebærer formuleringa «*snarest, og senest innen en uke*» at «*en melding som kunne vært behandlet tidligere, men først blir behandlet etter en uke, ikke er fulgt opp av barneverntjenesten slik loven foreskriver*».

Barneverntjenesten skal videre vurdere om innholdet i meldinga tilsier at det skal settets i verk en undersøkning. I barnevernlova § 4-3 heter det at: «*Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter dette kapitlet, skal barneverntjenesten snarest undersøke forholdet.*»

Dersom barneverntjenesten konkluderer med at det «*er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter dette kapitlet*» (§ 4-3) gjelder det som hovedregel at undersøkelsen skal gjennomføres snarest, og senest innen tre måneder. I særlige tilfeller kan fristen forlenges til 6 måneder. Hva som ligger i betegnelsen «*særlige tilfeller*» er ikke nærmere omtalt i forarbeidene. I et høringsutkast 6 til loven var det forutsatt at undersøkelsesfristen kan utvides dersom «*saken er av en slik karakter at det er behov for særlig omfattende og tidkrevende undersøkelser som ikke lar seg gjennomføre innen tre mnd*». (Ofstad og Skar 2009). Vurderinger av sakkyndige eller andre tidkrevende prosesser nevnes som eksempler på når fristen kan utvides (regjeringen.no 14.1.2016). Barneverntjenesten må godtgjøre at det er nødvendig å undersøke utover tre måneder.

I tillegg til barnevernloven er forvaltningsloven aktuell gjennom sine bestemmelser om enkeltvedtak. Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og såvidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

Forvaltningsloven § 24. (når enkeltvedtak skal grunngis).

”Enkeltvedtak skal grunngis. Forvaltningsorganet skal gi begrunnelsen samtidig med at vedtaket treffes.”

Forvaltningsloven § 27 (underretning om vedtaket)

”Det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, skal sørge for at partene underrettes om vedtaket så snart som mulig. Dersom en mindreårig over 15 år er part i saken og blir representert av verge, skal organet også underrette den mindreårige selv. Underretning skal gis av det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, hvis ikke særlige grunner tilsier at dette overlates til et annet organ. I regelen gis underretning skriftlig. Den skriftlige underretningen kan gis ved bruk av elektronisk kommunikasjon når mottakeren uttrykkelig har godtatt dette og har oppgitt den elektroniske adressen som skal benyttes for slikt formål. Er det særlig byrdefullt for forvaltningsorganet å gi skriftlig underretning, eller haster saken, kan underretning gis muntlig eller på annen måte. I så fall kan en part kreve å få vedtaket skriftlig bekreftet. Underretning om vedtaket kan helt unnlates for så vidt underretning må anses åpenbart unødvendig og vedtaket ikke medfører skade eller ulempe for vedkommende part.”

Revisjonskriterier for problemstilling 1

Med bakgrunn i de overnevnte utdrag fra lovverket har revisor kommet frem til følgende konkrete revisjonskriterier:

- Barnevernet skal gå gjennom innkomne meldinger og vurdere om meldingene blir fulgt opp med undersøkning senest en uke etter mottak.
- En undersøkelse etter § 4-3 skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlige tilfelle kan frista være seks måneder.
- Vedtak skal være skiftelig og i tillegg skal bakgrunnen leveres sammen med vedtaket

Utleddning av revisjonskriterier for problemstilling 2

Iverksettes tiltak i samsvar med barneverntjenestens vedtak?

I Rutinehåndbok for barneverntjenester, utgitt av Barne- og likestillingsdepartementet står det i kapittel 2, følgende om iverksetting av vedtak: «Barneverntjenesten har ansvar for iverksetting av

vedtak som den fatter selv og vedta som fattes av fylkesnemnda». Dette er lovfestet i barnevernslovens § 2-1, kommunens oppgaver med følgende ordlyd:

«Administrasjonen skal utføre det daglige løpende arbeid, herunder

a) gi råd og veiledning,

b) treffe vedtak i henhold til loven, eventuelt innstille til vedtak, jf. tredje ledd,

c) forberede saker for behandling i fylkesnemnda,

d) iverksette og følge opp tiltak.»

Iverksetting og oppfølging av tiltak er videre utdypet i § 4-5 Oppfylging av hjelpetiltak med følgende ordlyd: «Når hjelpetiltak vedtas, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Barneverntjenesten skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og foreldrene og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig».

Det er videre knyttet kommentarer til lovteksten som utdyper hva en slik plan bør inneholde. Det bør komme frem ved siden av tidsaspekt og tiltak, hva som er formålet med hjelpetiltakene. Tidsavgrensningen skal sikre reevaluering og ny vurdering av tiltaket.

Rundskriv nummer q-0982 Retningslinjer om hjelpetiltak, datert den 1.4.2016 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Bufetat, utdyper hva de mener er regelmessig evaluering ved at «Tiltaksplaner bør som hovedregel evalueres hvert kvartal, men i enkelttilfeller kan det vurderes at evalueringer kan skje sjeldnere. Dette kan for eksempel gjelde langvarige forebyggende tiltak, hvor det kan være vanskelig å måle raske endringer. Kravet til evaluering gjelder alle typer hjelpetiltak. Det er viktig at evalueringen er systematisk og at vurderinger og konklusjoner dokumenteres. ».

Revisjonskriterier for problemstilling 2

Med bakgrunn i de overnevnte utdrag fra lov og rundskriv har revisor kommet frem til følgende konkrete revisjonskriterier:

- Fattede vedtak skal iverksettes og dokumenteres i en tiltaksplan
- Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig, som hovedregel hvert kvartal
- Planen bør inneholde hva tiltaket er, et tidsaspekt og hva som er formålet med tiltaket.

Utleddning av revisjonskriterier for problemstilling 3

Hvordan håndteres bekymringsmeldinger for barn ved barneverntjenesten i kommunen?

Barnevernlovens formålsparagraf, §1-1 slår fast at: «*Formålet med denne loven er*

- å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid,
- å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår»

Et viktig verktøy for barneverntjenesten for å kunne oppfylle lovens formål er mottak og håndtering av bekymringsmeldinger. Lovens § 4-2 slår som nevnt fast at en melding til barnevernet skal innen en uke være gjennomgått for å vurdere om meldingen skal følges opp med en undersøkelse. Det skal gis en tilbakemelding til melder på at meldingen er mottatt. Dette er hjemlet i paragraf 6-7 med følgende ordlyd: «*Barneverntjenesten skal gi den som har sendt melding til barneverntjenesten, jf. § 4-2, tilbakemelding. Tilbakemeldingen skal sendes innen tre uker etter at meldingen ble mottatt. Tilbakemelding kan unnlates i tilfeller der meldingen er åpenbart grunnløs, eller der andre særlige hensyn taler mot å gi tilbakemelding.*»

«*Tilbakemeldingen skal bekrefte at meldingen er mottatt. Dersom meldingen kommer fra melder som omfattes av § 6-4 annet og tredje ledd, skal tilbakemeldingen også opplyse om hvorvidt det er åpnet undersøkelsessak etter § 4-3.*»

I rutinehåndbok for barneverntjenesten i kommunen er det blant annet nedskrevet følgende om arbeidet med meldinger:

«*a. En henvendelse til barneverntjenesten om bekymring for et konkret barn er en melding i lovens forstand, uavhengig av form og hvem som er angiver.*

b. realitetsvurdering av en melding er ikke et enkeltvedtak som kan påklages, se Rutinehåndbok for barneverntjenester i kommunene, kapittel 2.

c. Barneverntjenesten må føre kontroll med at fristen for behandlinger av meldinger overholdes. Skjema for kontroll av tidsfristoverholdelse er utarbeidet av BFD/BLD og sendes fylkesmannen kvartalsvis.»

Videre står det følgende om anonyme meldinger: «*En anonym melding kan enten fremsettes av en person som barneverntjenesten ikke vet hvem melder er, eller at barneverntjenesten kjenner til hvem melder er, men at han/hun ønsker å være anonym.*

- a. Plikt til å gjennomgå og registrere meldingen, gjelder også når opplysninger fremsettes anonymt.»*

Saksbehandlingsrundskrivnet utarbeidet av BUFDIR fra 2017 har med viktige prinsipper rundt håndteringen av meldinger. Relevant i henhold til problemstillingen er blant annet at en beslutning om å henlegge en melding, eller å iverksette en undersøkelse, kan ikke påklages, da det ikke er et enkeltvedtak. Videre står det at: «*Dersom barneverntjenesten henlegger meldingen skal vurderingene dokumenteres*»

Rundskrivet tar opp følgende vedrørende henleggelse av en undersøkelse:

«Dersom innholdet i bekymringsmeldingen er ubegrunnet eller ikke så alvorlig som først antatt, og det ikke framkommer andre opplysninger som tilsier et behov for tiltak etter barnevernloven, skal undersøkelsen henlegges uten forslag til tiltak. Undersøkelsen skal også henlegges dersom foreldrene ikke samtykker til hjelpetiltak og det ikke er grunnlag for å fremme en sak for fylkesnemnda.»

«Barneverntjenestens arbeid med undersøkelsen, herunder barneverntjenestens vurderinger og konklusjon, skal dokumenteres i et enkeltvedtak. Dette gjelder uavhengig av undersøkelsens konklusjon; både i de tilfeller der det iverksettes tiltak, der saken henlegges fordi barnevernstjenesten mener det ikke er behov for barneverntiltak, og der den henlegges på bakgrunn av manglende samtykke.»

Revisjonskriterier for problemstilling 3

Med bakgrunn i de overnevnte utdrag fra lovverket har revisor kommet frem til følgende konkrete revisjonskriterier:

- Det skal gis tilbakemelding til melder med bekreftelse på at meldingen er mottatt.
- Ved henleggelse av meldinger så skal vurderingen dokumenteres.
- Undesøkelser som henlegges skal dokumenteres i et enkeltvedtak.

Utleddning av revisjonskriterier for problemstilling 4

I hvilken grad benyttes sakkyndige innen barnevernet og hvordan foregår innhenting av denne tjenesten?

Lovgrunnlaget for bruken av sakkyndige innen barnevernet er hjemlet i barnevernslovens § 4-3, Rett og plikt for barneverntjenesten til å foreta undersøkelser. I paragrafens 4. ledd står det følgende:

«Barneverntjenesten kan engasjere sakkyndige. Den sakkyndiges rapport skal før den legges til grunn for vedtak om tiltak etter barnevernloven kapittel 4 være vurdert av Barnesakkyndig kommisjon, jf. § 2-5. Dette gjelder ikke for vedtak om tiltak i akutsituasjoner, jf. §§ 4-6, 4-9 og 4-25. Den sakkyndiges rapport skal også være vurdert av kommisjonen før den legges til grunn for barneverntjenestens beslutning om å henlegge en sak.»

Barne- og likestillingsdepartementet gir i sin veileder «Veiledende rettingslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstoler» sine innspill rundt bruken av sakkyndige. De skriver blant annet at det: *«I enhver barnevernssak skal det tilstedes at den sakkyndige som engasjeres er en som foreldrene og barnevernet kan enes om»*

Når det gjelder hvem som kan brukes som sakkyndige så er det ingen lovkrav her, men det er etablert et sentralt register. Veilederen beskriver registeret på følgende måte:

«Som ledd i kvalitetssikring av barnevernsakkyndige er det etablert et sentralt register for sakkyndige i barne- og familiesaker. For å bli oppført i registeret kreves det at den sakkyndige har gjennomført et opplæringsprogram for barnevernfaglig sakkyndighetsarbeid, det vil si saker etter barnelov og barnevernlov.»

Videre står det at: *«Den instans som engasjeres eller oppnevner en sakkyndig og den sakkyndige selv må tilse at vedkommende har de nødvendige faglige forutsetninger for å tjenestegjøre i saken.»*

Revisjonskriterier for problemstilling 4

Med bakgrunn i de overnevnte utdrag fra lovverket har revisor kommet frem til følgende konkrete revisjonskriterier:

- Sakkyndige rapporter fra barneverntjenesten skal være behandlet i barnevernsakkyndig kommisjon
- Barneverntjenesten bør velge sakkyndige fra det etablerte registeret.

Referanser

Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. barnevernloven § 4-4. Rundskriv fra: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD, med tidl. BFD) og Bufetat. Datert 1.4.2016

Rutinehåndbok for barneverntjenesten i kommunene. Rutinehåndbok fra Barne-, likestillingsdepartementet

Lov om barneverntjenester (barnevernloven) av 1.1.1993

Saksbehandlingsrundskrivet fra BUFDIR

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10.2.1967

Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstoler. Veileder fra Barne-, likestillingsdepartementet